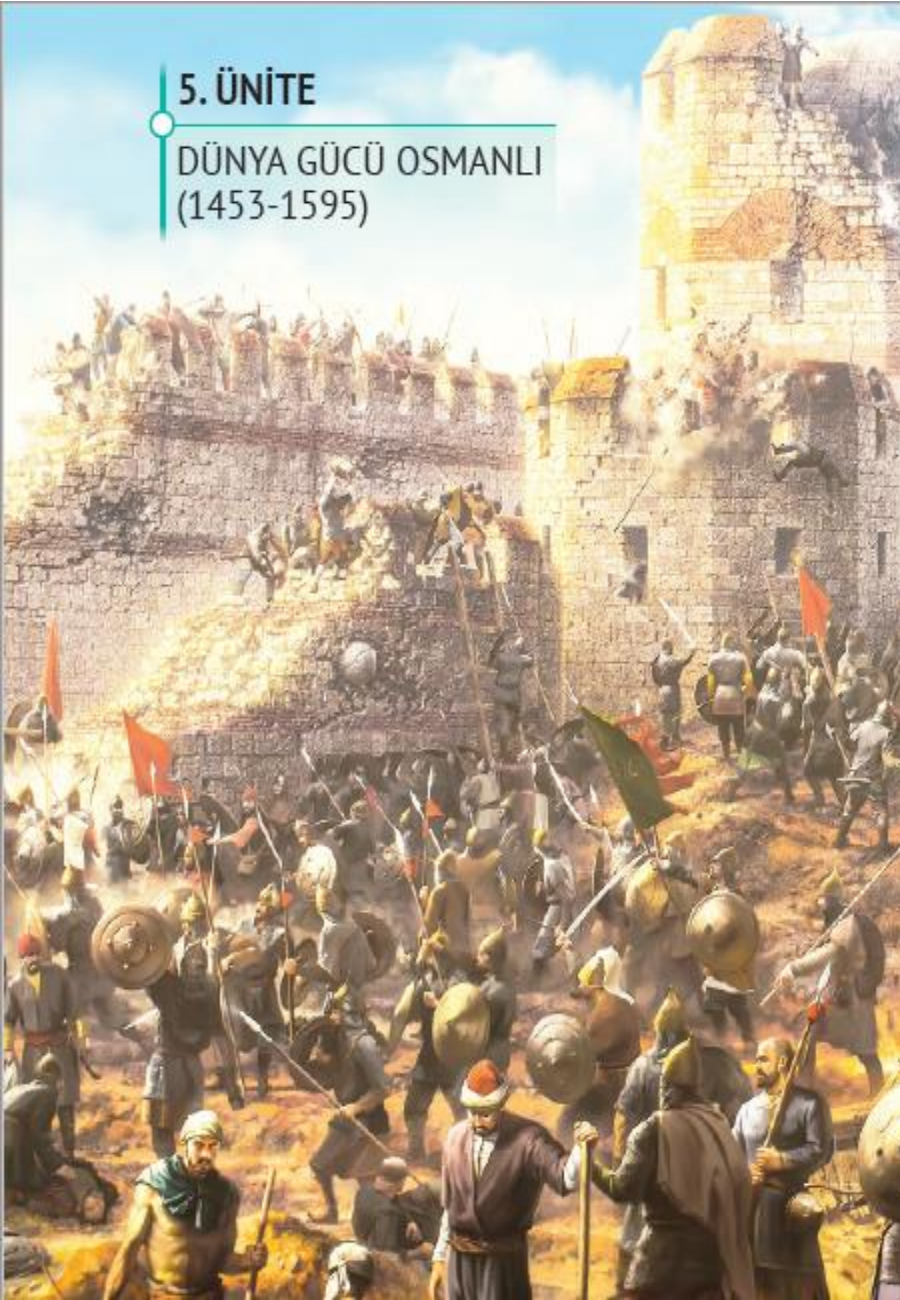

5. ÜNİTE

DÜNYA GÜCÜ OSMANLI
(1453-1595)

TARİH 10

ARİF ÖZBEYLİ

5.3. İSLAM DÜNYASI LİDERLİĞİNE

Konunun videosunu

tariheglencesi

adlı

The YouTube logo is displayed within a black rectangular frame. It consists of the word "You" in white and "Tube" in white text on a red rounded rectangle background.

kanalından

seyredebilirsiniz.

- Türkler; XIV-XVI. yüzyıllarda Anadolu ve İran coğrafyasında Akkoyunlular, Karakoyunlular ve Safeviler gibi devletler kurmuştur. Bu devletler arasında Anadolu ve İran'da hâkimiyet kurmak için mücadeleler yaşanmıştır.

- Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan, 1469'da Karakoyunlu Devleti'ne son vermiştir. Ardından Fatih Sultan Mehmet, 1473 Otlukbeli Savaşı ile Akkoyunlulara büyük bir darbe vurmuştur. **Bu zaferle Osmanlı Devleti Fırat Nehri'nin batısındaki Anadolu toprakları üzerinde tam bir kontrol sağlamıştır.**

II.BAYEZİT (1481-1512)

Tahta Geçme Yaşı:

33.3

Saltanat Süresi:31

Saltanat Sonundaki

Yaşı:64.3

Ölüm Yaşı:64.4

OSMANLI DEVLETİ'NİN YAYILIŞI VE BÜYÜMESİ (1299-1699)

- Osman Bey zamanı (1299-1326)
- Orhan Bey zamanı (1326/59)
- II. Murat zamanı (1451)
- Fatih zamanı (1451/81)
- II. Bayazıt, Yavuz Sultan Selim zamanı (1481-1520)
- Kanunî Sultan Süleyman (1520/66)
- 1566-1699 arası

II. Bayezit Devri (1481-1512)

**Cem Sultan
Olayı**

**Boğdan
Seferi(1484)
Kili ve Akkerman
kalelerinin
alınması**

**Osmanlı-
Mamluk Savaşı
(1485-1491)**

**Osmanlı- İran
İlişkileri ve Şah
Kulu İsyanı (1511)**

**Sapienza Deniz
Savaşı (1499)
Mora'da Modon,
Koron ve İnebahtı
kalelerinin
Venedik'ten alınması**

1556

M I S I R

1517

6

0 200 400 km

- Sen pister-i gülde yatasın şevk ile handan
- Ben kül döşenen külhen-i mihnetde sebep ne
- Bu saltanat-ı dünya ola adle mukarin
- Haccü'l Hameyn anı talep kılrsa acep ne

Sen güle oynaya gül yataklarda yatasın da ben eziyet
külhanında kül döşenip yatayım, sebep ne? Bu dünya
saltanatı adalete uygun iken Hameyn'i haccetmiş olan
ben onun yarısına talip olursam acep (şaşılabak) ne var?

- Çün ruz-ı ezel kısmet olunmuş bize devlet
- Takdire rıza vermeyesin böyle sebep ne
- Haccü'l Hameynem deyü da'valar edersin
- Ya saltanat-ı dünya için bunca talep ne

Saltanat bize ta kaderlerimiz yazılırken kısmet olunmuş.
Sen Allah'ın bu takdirine rıza göstermiyorsun; sebep ne?
Hameyn'i haccettim diye iddialara kalkışıyorsun. O
halde dünya saltanatı için bunca talep niye? (İnsan
hacdan dönünce dünyadan elini biraz çekmeli değil mi?)

Cem Sultan Olayı: Kardeři
II.Bayezid'le taht
mücadelesine girişen Cem
Sultan başarılı olamayarak
ilkönce **Memluklara**,
ikincisinde de **Rodos**
Şövalyelerine sığındı.
Avrupa'ya götürölen Cem
Sultan orada hayatını
kaybetti.

Avrupa Cem Sultan'ı Osmanlı aleyhine baskı unsuru olarak kullandı. Bu sebeple Osmanlı Devleti'nin batı seferleri zayıfladı. İspanya'da katliamlara uğrayan Müslümanlara yardım yapamadı. Osmanlı-Memluk Savaşı'nda etkili oldu.

F r a n s a

Santiago

Oviedo

L e o n

Leon

Valladolid

Oporto

Salamanca

Navarra

Zaragoza

Barselona

Aragonya

Alcala

Madrid

Toledo

Alkantara

Lizbon

Portekiz

Kastilya

Badajoz

Kordoba
(Kurtuba)

Las Navas

Murcia

Balear adaları

Sevilla

Palos

Kadiz

Girnata

Endülüs

Cebelitarık

Septe

Tanca

A

K

D

E

N

İ

Z

Oran

- Kastilya Krallığı
- Navarra Krallığı
- Aragonya Krallığı
- Portekiz Krallığı
- Beni Ahmer Devleti (1490)

**XV. YÜZYIL SONLARINDA
İSPANYA**

0 250 500 km

● **DÜNYA TARİHİNİN İLK STANDART BELGESİNİ II. BEYAZIT HAZIRLADI... BİR ARMUT İÇİN 14 AYRI STANDART GETİRİLEN BELGEDE, YUMURTA FİYATI İSE MEVSİMİNE GÖRE BELİRLENDİ**

● Dünya tarihinin en eski standart belgesi, 'Kanunname-i İhtisab-ı Bursa' Osmanlı Padişahlarından II. Beyazıt Han tarafından yaklaşık 500 yıl önce ferman olarak hazırlandı.

FATİH SULTAN MEHMET'İN ÖLÜMÜNDE
OSMANLI DEVLETİ (1481)

A K D E N İ Z

0 200 400 km

► 1514'te Safevi hükümdarı Şah İsmail ise iktidar kavgalarından faydalananarak Akkoyunlu Devleti'ne son vermiştir. Böylece Anadolu ve İran coğrafyasına hâkimiyet mücadelesinde Osmanlı Devleti ile Safeviler karşı karşıya gelmiştir.

► XVI. yüzyılın başında Anadolu'daki bazı Türkmen aşiretleri arasında dinî ve sosyal vasıflı yeni bir hareket ortaya çıkmıştır. Özellikle **Şah İsmail**'in desteklediği bu anlayış, Anadolu'daki Türkmenler arasında oldukça rağbet görmüştür.

Şah İsmail

► Bu grupların geleneklerinden gelen öğelerle karıştırdıkları İslami anlayış ve uygulamalar, **Şah İsmail** ile birlikte yeni bir siyasi özelliğe bürünmüştür. **Safevilerin** Anadolu'daki bu politikalarına karşı **II. Bayezid**, Anadolu'daki Türkmenlerin **Şah İsmail**'le olan irtibatını kesmeye çalışmıştır.

Şah İsmail

- II. Bayezid'in sağlık durumunun bozulmasının yanında, vezirlerin yönetimde etkinliklerini artırmaları ve Őehzadelerin birbirleriyle olan mücadeleleri gibi geliŐmeler, mevcut siyasi ve sosyal yapının bozulmasına neden olmuştur.

- **Antalya** yöresinde bir tekke şeyhi olan **Şahkulu**, bu olumsuzluklardan yararlanarak örgütlenmiştir. Ardından müritleri aracılığıyla **Rumeli**'ye kadar geniş bir alanda propaganda faaliyetine girişmiştir.

► Asıl amacı, ilahi bir emir aldığı gerekçesiyle Osmanlı saltanatına son vermek olan **Şahkulu**, bu amacını gizleyerek **mehdilik hatta peygamberlik iddiasıyla** bir isyan başlatmıştır. **Sivas yakınlarında** yapılan savaşta Osmanlı kuvvetleri **Şahkulu**'yu ortadan kaldırmıştır.

- Ayaklanma belirtilerinin **Safevi Devleti**'nin kurulmasından hemen sonra ortaya çıkması ve isyanın doğrudan doğruya Osmanlı saltanatına karşı olması, **siyasi bir boyut taşıdığını** da göstermiştir.

YAVUZ SULTAN SELİM

(1512-1520)

Tahta Geçme Yaşı: 42

Saltanat Süresi:8.5

Saltanat Sonundaki

Yaşı:50

Ölüm Yaşı:50

- Kararlı bir kişiliğe sahip Şehzade Selim'in İran ve Gürcistan toprakları ile sınır olan Trabzon'da bulunması, sancak beyliğinin hareketli geçmesine neden olmuştur. Şehzade Selim, Trabzon sancak beyliği sırasında Safeviler ve Gürcülerle sürekli mücadele etmiştir.

► Şehzadeler Mücadelesi:

- II. Bayezid'in otoritesinin giderek zayıfladığını ve **Amasya**'da sancak beyi olan **Şehzade Ahmet**'in taht için öne çıktığını fark eden **Şehzade Selim**, bu durumu kabullenememiştir. **Trabzon**'daki başarılarıyla adını duyuran **Şehzade Selim**, bir taraftan babasıyla diğer taraftan kardeşleriyle taht için mücadele etmekten çekinmemiştir.

► Devlet içinde Selim'in liderliğinde fetihlerin yeniden başlayacağı ve Safevi tehdidinin ortadan kaldırılabileceği propagandası yapılmaya başlanmıştır. II. Bayezid ve devlet adamlarının hemen hemen hepsi Şehzade Ahmet'in; buna karşılık yeniçeriler ise Şehzade Selim'in padişah olmasını istemiştir.

Ein Janitschar.

► Selim topladığı kuvvetlerle babasına karşı girdiği savaşı 1511'de kaybetmiştir. **Şehzade Ahmet** tahta geçmek üzere çağırıldıysa da **yeniçerilerin tepkisi** karşısında Anadolu'ya dönmek zorunda kalmıştır.

► Şehzade Ahmet'in taraftarları bu kez de Manisa'da bulunan Şehzade Korkut'u çağırdı ancak yeniçeriler İstanbul'a gelen Korkut'u da padişah olarak istememiştir. Bunun üzerine yeniçerilerin biat ettiği Şehzade Selim İstanbul'a gelmiş ve Bayezid tahttan çekilmek zorunda kalmıştır. Böylece 1512 tarihinde I. Selim , babası II. Bayezid'in yerine padişah olmuştur.

► Tahtta hak iddia edebilecek kardeşleri Ahmet ve Korkut'u bertaraf eden Yavuz Sultan Selim, tam anlamıyla iktidarını sağlamlaştırdı. Yavuz'un bundan sonraki hedefi Osmanlı Devleti için ciddi bir dinî ve siyasi tehdit unsuru olan **Safevileri** ortadan kaldırmaktı.

2012-LYS

13. "Benim altınla doldurduğum hazineyi, torunlarımdan her kim doldurabilirse kendi mührü ile mühürlesin, aksi hâlde Hazine-i Hümayun benim mührümle mühürlensin." diye vasiyette bulunan ve hiçbir Osmanlı sultanı hazineyi tam dolduramadığı için hazinenin kapısında daima onun mührü kullanılan padişah aşağıdakilerden hangisidir?

- A) II. Bayezit
- B) II. Selim
- C) Fatih Sultan Mehmet
- D) Kanuni Sultan Süleyman
- E) Yavuz Sultan Selim

A wide-angle landscape photograph of Ladik Gölü. The foreground is a grassy field with some water patches. The middle ground shows the calm blue water of the lake. In the background, a small town with a prominent white minaret is nestled on a hillside, surrounded by green fields and distant mountains under a sky filled with large, white, fluffy clouds.

Para iyi bir uşak, kötü bir efendidir.

F. Bacon

5.3.1.Osmanlı-Safevi İlişkileri ve Çaldıran Savaşı (1514)

Şah İsmail

1501 yılında **Safevi Devleti**'ni kuran **Şah İsmail** siyasi amaçlarla Anadolu'da Şii propagandası yapmaya başladı. Bunu sonucunda İkinci Bayezid döneminde Anadolu'da **Şah Kulu Baba Tekeli** isyanı çıkmış, ayaklanma zorlukla bastırılmıştı (1511).

- Yavuz Sultan Selim'in temel amacı İslam dünyasında birliği sağlamaktı. Bunun için Türkistan'a kadar uzanmak istiyordu. Batıdaki antlaşmaları yenileyerek doğuya döndü. Doęudaki faaliyetleriyle Kanuni'nin Avrupa ve Akdeniz' deki faaliyetlerine zemin hazırladı.

İran Seferi (1514)

Sebepleri

Şah İsmail'in Şii propagandası yaptırarak Anadolu'yu ele geçirmek istemesi.

Sonuçları

1514'te Çaldıran'da yapılan savaşta İran ordusu yenilgiye uğratıldı.

- a-Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi Osmanlı egemenliği altına girdi.
- b-Safevi tehlikesi önlendi.
- c-Tebriz-Halep, Tebriz -Bursa İpek Yolu Osmanlı denetimine girdi.
- d-İdris-i Bitlisi'nin gayretleriyle Diyarbakır, Bitlis ve Mardin alındı ve Diyarbakır eyalet merkezi oldu.
- e- Dulkadiroğulları Beyliği'ne son verildi.

İdris-i Bitlisi

İdris-i Bitlisi

Akkoyunlu Devleti'nde saray kâtipliği yapan İdris-i Bitlisi, Akkoyunlu Devleti'nin yıkılmasıyla İstanbul'a gelmiştir. II. Bayezid daha önceden tanıdığı İdris-i Bitlisi'ye resmî tarih yazıcılığı görevini vermiştir. Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Doğu siyaseti hakkında danışmanlık yapan İdris-i Bitlisi, Çaldıran Zaferi'nden sonra güney ve doğu vilayetleri bölge halkının Osmanlı yönetimine geçmesinde vazife almıştır. Böylece Bitlis, Cizre, Siirt gibi yirmi beş yerleşim yeri barış yoluyla Osmanlı idaresine girmiştir. Yavuz'un Memlûklulara karşı yürüttüğü siyasette de görev alan İdris-i Bitlisi (Görsel 5.20), Urfa ve Musul'un Osmanlı idaresine geçmesini sağlamıştır (Bayraktar, 1991, s.53-60'tan düzenlenmiştir).

● **Dulkadiroğullarına Son Verilmesi (1515):** İran seferinden dönerken Dulkadiroğulları üzerine yürünmüş ve yapılan **Turna dağ Savaşı** ile bu beyliğe son verilmiştir. Böylece Maraş ve çevresi Osmanlı topraklarına katılmış, bu durum Memluklarla Osmanlı Devleti'nin arasının açılmasına yol açmıştır.

● **ŞEMSÎ PAŞA'NIN HAZIR CEVABI**

- İran Şahı Sarı Selim'in padişahlığını tebrik etmek için Edirne'ye Şah Kulu adında bir elçi göndermişti. Şah Kulu büyük bir hediye kervanı ile Edirne'ye yaklaşırken, Padişahın emri ile Şemsi Paşa da, tertipli ve güzel

giyinmiş küçük bir ordu ile onu uzak bir mesafeden karşılamaya çıkmıştı. Şah Kulu Osmanlı askerinin

ihtişamını çekememiş ve Şemsi Paşa'ya :

-**"Uzaktan askerinizi gelin alayına benzettim"** deyince Şemsi Paşa da ;

-**"Evet,haklısınız. Çaldıran'da da gelin almaya gelen bu askerdî"** diye cevap vermişti.

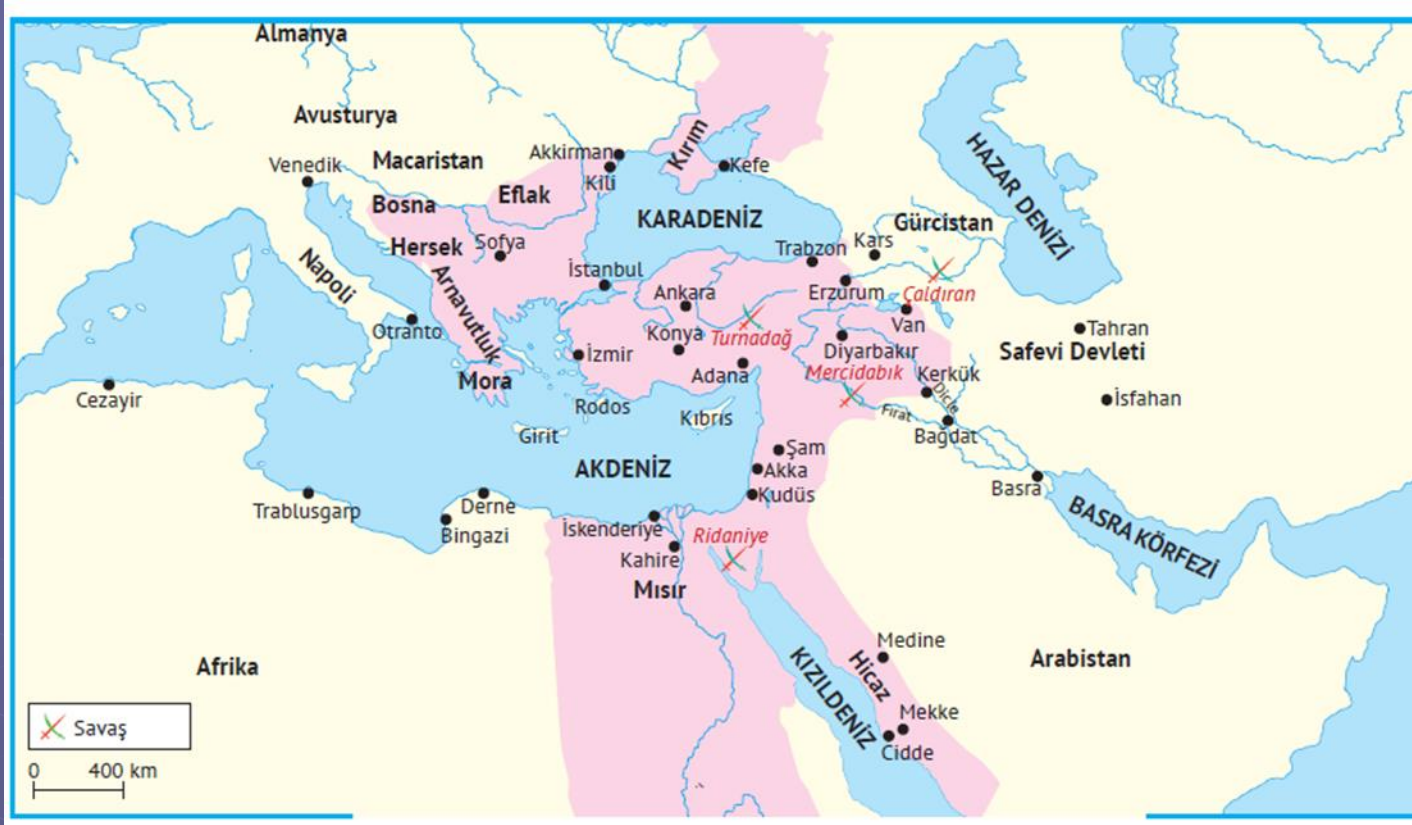

2-Osmanlı-Memluk İlişkileri

Fatih döneminde **Hicaz su yolları** ve **Dulkadiroğulları** Beyliği'nin himayesi dolayısıyla gerginleşen ilişkiler aşağıdaki sebeplerden bir savaşa dönüştü.

a-Meml klerin Cem Sultan ve Karamano ullarını korumaları
b-Meml klerin Dulkadiro ullarının i i lerine karışması c-Fatih'e
gönderilen hediyelere el koymaları (o sırada Fatih vefat
etmişti).

1485-1491 yılları arasında devam eden savaşta her iki tarafta ağır kayıplar verdiler.Yapılan antlaşmayla **Tarsus ve Adana** topraklarının **Hicaz** vakıflarına ait olduğu kabul edildi.

Mısır Seferi

Sebepleri

- a-Yavuz'un İslam dünyasını birleştirmek istemesi b-Memlukların Safevilerle anlaşmaları
- c-Dulkadiroğullarının Osmanlı Devleti eline geçmesi d-Baharat Yolu sebebiyle Mısır'ın zengin bir ülke olması.
- e-Portekiz'in Hint Okyanusu'nda etkili olması. f-Daha önceki problemler

Sonuçları

1516 Mercidabık Savaşı ile Suriye, Lübnan ve Filistin bölgesi Osmanlıların eline geçti. 1517'deki Ridaniye Savaşı ile de Mısır ele geçirilerek Memluklere son verildi.

- a-Suriye,Filistin,Lübnan ve Mısır ele geçirildi. b-Hicaz Osmanlılara bağlandı. c-Halifelik Osmanlılara geçti. d-Osmanlı Devleti İslam dünyasını lideri konumuna geldi. e-Baharat Yolu Osmanlılara geçti. Fakat Ümit Burnu Yolu'nun aktif hale gelmesi Mısır'ın önemini azalttı.f-Venedik, Kıbrıs adası için ödediği vergiyi Osmanlı Devleti'ne ödemeye başladı. g-Kuzey Afrika için bir üs elde edilmiş oldu. h-Doğu Akdeniz Osmanlı egemenliği altına girdi. ı-Kutsal emanetler İstanbul'a getirildi.

● *Yavuz Sultan Selim, Mısır yolunda... Orduyu Hümeyun saatlerce Kocaeli'nin bağ ve bahçelerinden geçer. Yavuz'un içinden şöyle bir endişe geçer: “**Acaba asker izinsiz tek bir elma koparmış mıdır?**” Bir müddet sonra ordusunu durdurur. Yeniçeri Ağasını yanına çağırarak bütün askerlerin heybelerinin aranması emrini verir.*

● *Aranacak şey, tek bir elmadır. Fakat bulunamaz.
Yavuz mesrurdur. Bu sevinçle şöyle der : “Eğer
bir askerin üstünde halkın bahçesinden
koparılmış tek elma çıksaydı, Mısır seferinden
vazgeçecektim. Şükür Allah’ıma!”*

OSMANLI DEVLETİ'NİN YAYILIŞI VE BÜYÜMESİ (1299-1699)

- Osman Bey zamanı (1299-1326)
- Orhan Bey zamanı (1326/59)
- II. Murat zamanı (1451)
- Fatih zamanı (1451/81)
- II. Bayazıt, Yavuz Sultan Selim zamanı (1481-1520)
- Kanunî Sultan Süleyman (1520/66)

YAVUZ SULTAN SELİM DEVRİ (1512-1520)

Osmanlı-İran ilişkileri ve Çaldıran Savaşı (1514)

Turnadağ Savaşı ve Dulkadiroğullarına son verilmesi (1515)

Osmanlı-Memluk ilişkileri ve Mercidabık (1516)- Ridaniye (1517) Savaşları

Safevi tehlikesi önlenmiş, Anadolu Türk birliği büyük oranda sağlamıştır.

Anadolu Türk birliği tamamlanmıştır.

Suriye, Filistin ve Lübnan ele geçirilmiş, Memluk Devleti yıkılmış ve Mısır ele geçirilmiştir. Doğu Akdeniz'de Osmanlı hakimiyeti güçlendi. Baharat Yolu Osmanlı'nın eline geçti. (Ümit Burnu bulunduğu için önemini kaybetmişti)
Kutsal Emanetler İstanbul'a getirildi.

2010-LYS

16. Aşağıdakilerden hangisi, Yavuz Sultan Selim Dönemi gelişmelerinden biridir?

- A) Veraset sisteminin değiştirilmesi
- B) Yeniçeri Ocağının kaldırılması
- C) İngilizlere kapitülasyonların verilmesi
- D) Anadolu Hisarı'nın yapılması
- E) Mısır'ın Osmanlı topraklarına katılması

A landscape photograph showing a vast green field in the foreground, with rolling hills and a small village in the distance under a cloudy sky. The text is overlaid on the lower part of the image.

**İYİ OLMAK KOLAYDIR, ZOR OLAN ADİL
OLMAKTIR.**

VİKTOR HÜGO

2007/1/13

Sanma şâhım herkesi sen sadıkâne yâr olur

Herkesi sen dost mu sandın belki ol ağyâr olur

Sadıkâne belki ol âlemde dildâr olur

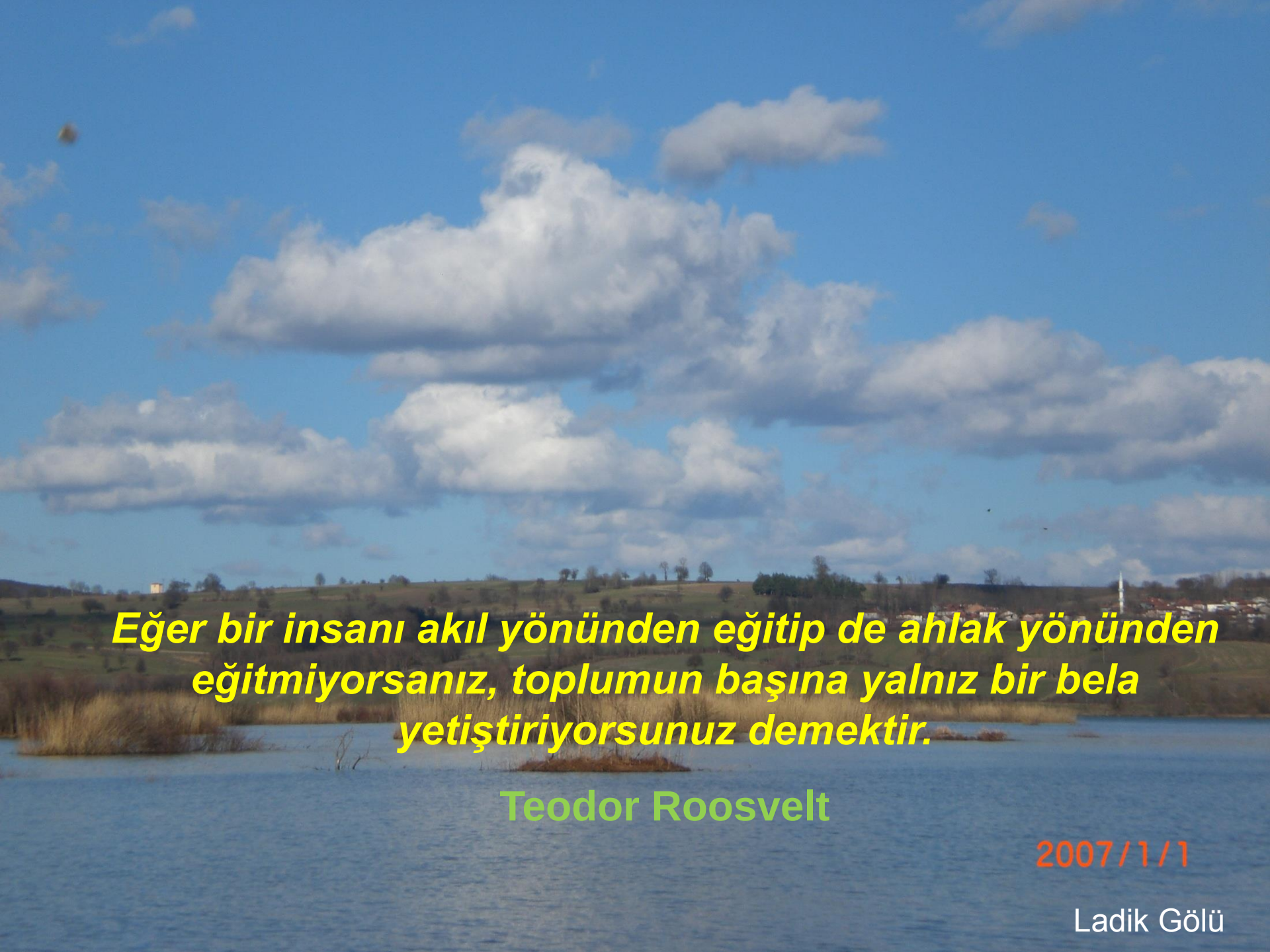
Yâr olur ağyâr olur dildâr olur serdâr olur

**Gençlerin yetişmesine önem veriniz.
Çünkü bu yolda en küçük ihmal ,
ülkenin yapısını ve istikbalini etkiler.**

Aristo

2009/8/8

Ladik Hızarbaşı Köyünden

Eğer bir insanı akıl yönünden eğitip de ahlak yönünden eğitmiyorsanız, toplumun başına yalnız bir bela yetiştiriyorsunuz demektir.

Teodor Roosevelt

2007/1/1

Ladik Gölü

● **Hammad er-Ravi'ye sormuşlar:**

● - Artık bu ilimlere doymayacak mısın? **diye sorulmuştu.**

● *Şu cevabı verdi:*

● - **Ne yapalım, var kuvvetimizi harcadık, ilmin nihayetini bulamadık.**

*Değıştirmeyeceğiniz bir geçmiş geride dururken,
şekillendirip sahip olabileceğiniz bir gelecek sizi bekliyor.«*

F.W ROBERTSON

2007/1/1

Ladik Gölü

● *“Kemalpaşazade ilimde mütebahhir ve allame olunca bir ara kendisine bir kibir ve gurur arız olmuş. Öğrencilerinden birisi bu hali ayıplayıp ona bir oyun oynamak istemiş ve bir ders sonrası sormuş:*

● ***-Hocam!Bir سوالim var;Allah'ın ilmine nispetle kulların ilmi ne kadardır?***

● ***-Be hey torlak molla;bu söylediğin teşbih kabul etmez şeydir.***

● ***-Öyle de üstadım, farz ederek de mi ölçemeyiz?***

● *Bunun üzerine Kemalpaşazade büyükçe bir kağıda bir yuvarlak çizip içine de küçük mü küçük bir nokta koyarak,*

- ***-Bak a molla, demiş, bu daire Allah ilmi olsun, işte kulların bildiği de ancak şu noktacık kadardır.***
- *Molla fırsatı kaçırmayıp taşı gediğine koymuş:*
- ***-Hocam, kerem buyurup şu noktanın içinde siz de kendi ilminizi bize gösterseniz!..***
- *Kemalpaşazade o günden sonra böbürlenmeyi bırakıp mütevazı bir alim olarak yaşamış.*
-

tariheglencesi

Kanalımıza abone olup, destek olabilirsiniz.